

Szeretet

Lassan körbeértem a temetőben és visszajutottam a ravatalozóhoz, ami egy kisebb túrának is megfelelt volna, tekintettel a sírkert meglepően nagy kiterjedésére, amit nem igazán indokolt a vidéki városka mérete. Innen indultam, miután megbeszéltem a gondnokkal a következő hónapok részleteit. A cégünk nyerte el a temető világítás korszerűsítésére kiírt pályázatot, amit nekem kellett felügyelnem. Pont temetéshez készülődtek, így inkább elmentem bejárni a terepet.

Amúgy sem szeretem a temetéseket. Ez az ellenszenvem már gyerekkoromban megvolt, akkor az elmúlás, a tovább nem létezés gondolatával nem tudtam mit kezdeni. A könnyeket, a sírást már akkor sem tudtam feldolgozni, inkább idegesített, nem szólamat ébresztett bennem. Így, a harmincas éveim vége felé a temetések iránti rossz érzés továbbra is megmaradt, bár most már inkább az egyértelmű képmutatás taszított. Az elmúlás feldolgozása lassan sikerült, az viszont már sokkal kevésbé, hogy mindenki szinte tökéletessé válik, amikor meghal. Persze tudom, hogy a mondás szerint a halottakról vagy jót, vagy semmit, de akkor inkább maradjunk a semminél. Lennének érdekesen néma temetések, az biztos. Mellesleg a temetőket szeretem, bár nem ezeket a puccos, ki épít nagyobb síremléket típusúakat, inkább a rég elhagyott, szerény sírkövekkel, kopjafákkal, erdő mélyén megbújókat. A mostani sétám során is inkább csak szólamat éreztem a megannyi „sírcsoda” láttán, ami véleményem szerint nem a halotról szólt, hanem inkább a kívüllág számára próbált valami olyan üzenetet közvetíteni a szeretetről, aminek az tényleges igazságtartalma erősen megkérdőjelezhető.

A visszaérkezésemkor már nem volt semmi mozgás, a gondnokot az irodájában találtam. Megbeszéltük, hogy másnap nekiáll a csapat a munkának, és én is érkezni fogok velük már reggel. Elköszöntem, majd a zezzugos úthálózat egy keskenyebb, a parcellák közt kanyargó ösvényén elindultam a távoli kapu felé. Teljesen elmélyedtem a munkával kapcsolatos gondolataimban, amit aztán egy mélyedés az utacsán rútol ki is használt, miáltal sikerült

úgy megbotlanom, hogy egyensúlyomat veszítve féltérde estem. Fájdalmas arccal néztem fel, s egy fekete ruhás, alacsony anyókat láttam meglepő sebességgel felém sietni az egyik sír mellől.

– Fiatalember! Jól van? – kérdezte aggodalmas arccal, miközben a terméthez és korához képest nagy erővel felsegített.

– Jól vagyok, köszönöm – feleltem, bár feltehetően nem elég meggyőzően, mert a néni már az egyik közeli sír melletti padhoz támogetott.

– Azért csak jöjjon, üljon le! Szépen megüthette a lábát – invitált, vagyis inkább utasított ellentmondást nem tűrően.

Engedtem az unszolásnak és leültem, kinyújtva sajjó lábamat. Az ütés nem volt vészes, de esés közben a térdem megrándult kicsit. Miközben két kézzel nyomkodtam enyhítendő a fájdalmat, szemügyre vettem a jótevőmet, aki eközben mellém ült. Szinte elveszett mellettem a padon, most még apróbbnak tűnt. Talán még a fekete ruha és kendő is rásegített erre a benyomásra. Nem gyászruha volt, legalábbis azt hiszem. Inkább olyan régies fajta falusi ruha, amit már csak megsárgult fényképeken és múzeumokban látni. Valahogy nem illett ebbe a puccos városi temetőbe. Azt már megtapasztaltam, hogy a szikár kis termet milyen erőt rejt, s most azt is észrevehettem, hogy a komor ruha ellenére az arcáról, szeméből vidámság sugárzik az érzem érzett aggodás mellett. Hozzám hasonlóan ő is jól láthatóan szemügyre vett, de nem szólt, csak kíváncsian nézett rám. Végül én kezdtem a beszélgetést.

– Jó, hogy itt volt, köszönöm még egyszer a segítséget!

– Szinte mindig itt vagyok – felelte, tudomást sem véve a hálálkodásomról – gondozgatom ezt a sírt, élvezem a csöndet, ha meg jár erre valaki, hát beszélgetünk kicsit – folytatta egyértelművé téve, hogy itt most a beszélgetés következik. Nem kellett kérdezniem, áradni kezdett belőle a szó.

– Amúgy nem szeretem ám ezt a temetőt. Túl nagy. Az otthoni, falusi sokkal emberibb. Mert nekem az ám az otthon, nem ez a város. Csak hát... – itt tartott egy kis szünetet elábrándozva, de folytatta is – Falusi vagyok, nem szégyellem. Ott születtem, ott is éltem. Felneveltem egy fiút és egy lányt az urammal, bár elég későn születtek. Mindkettő sikeres ember lett, nagy

ember, ahogy itt a városban mondják. El is menekültek a faluból, amint lehetett. Talán, ha nem teszünk meg mindent a taníttatásukért, akkor maradnak, de úgy látszik a kiokosított embernek már nyűg a falu. Eljöttek ide a városba boldogulni. Aztán mikor szegény uram meghalt jó pár évvel ezelőtt, hát beállítottak, hogy nem maradhatok itt egyedül, vesznek nekem egy kis lakást a városban, ott tudnak rólam gondoskodni. Hát mit tehettem, beleegyeztem – a szemembe nézett, mint aki megerősítést vár, hát minden meggyőződés nélkül bólintottam, mire folytatta – Szerencsés vagyok, hogy ilyen gyerekeim vannak. Semmire sincs gondom, mindent megkapok tőlük, amire szükségem van. Szeretnek – itt megint tartott egy kis szünetet – jó ez így nekem, azt mondják, akkor biztos így van.

Hosszú monológ volt, és nem az egyetlen. Feltettem néha egy-egy kérdést, de valahogy mindig a gyerekeknél és az ő szeretetüknél kötöttünk ki. Miközben beszélt, szemügyre vettem kicsit a sírt, amely mellől a segítségemre sietett. Egyszerű volt, szürke műkő, apró fekete márványtáblával. Csak egy név volt rajta, amit ilyen távolról nem tudtam kivenni. Se keresztes, se évszám, se bármilyen szöveg, ahogy általában lenni szokott. A kőkereten belül virágok mindenütt, akár egy gondozott kertben.

Néha ő is kérdezett, meséltem a munkámról, hogy most többször is járok majd erre. Élveztem a beszélgetést, de gyorsan múlt az idő, hát elköszöntem. Megígértette velem, hogy elnézek errefelé legközelebb is, ha a temetőbe kell jönnöm, mert ő biztos itt lesz.

Tartottam magam az ígérethez, három hónapon keresztül heti rendszerességgel megjelentem a temetőben és minden alkalommal megkerestem beszélgetni kicsit. Végül sikerült befejezni a munkát, hát kénytelen voltam elbúcsúzni, mert a következő már egy távoli városba szólított.

Közel egy év telt el, amikor újra vissza kellett jönnöm néhány garanciális hibát megbeszélni. Első utam nem is a gondnokhoz, hanem a sírhoz vezetett, de a nénit nem találtam ott. A sírról eltűntek a virágok, csak egy kicsi koszorú búj meg a feltúrt fekete rögök között, meg egy félig égett gyertyacsonk. Rosszat sejtve kerestem meg a gondnokot, akinél a hibák helyett először a nénire kérdeztem rá, hátha tud valamit. Furcsállva nézett rám, aztán hellyel kínálta.

- Na üljön csak le! Ezek szerint találkozott Magdi mamával. Sajnos már nincs közöttünk. De - itt szünetet tartott és kérdően nézett rám, miközben folytatta - mit tud maga róla?

Megdöbrentem, de aztán nagy vonalakban előadtam, miket is hallottam a nénitől. Többször is megemlítettem, hogy mennyire szerette a gyerekeit, és azok is mennyire szerették őt. Figyelmesen hallgatott, nem ült ki semmiféle érzelem az arcára, míg be nem fejeztem.

- Hát akkor figyeljen - vette át tőlem a szót. Kiegészítem kicsit ezt a történetet, ha nem bánja - bólintottam, várva a folytatást ő pedig mesélni kezdett - Amit elmondott, mind igaz. Végig gürcölt egy életet falun, felnevelt, kitanított két gyereket, akik aztán elhozták a városba. Az viszont kimaradt, hogy ezután nem sokkal mindketten külföldre költöztek, itt hagyva magára az anyjukat, miután kiszakították a megszokott helyéről. Persze gondoskodtak róla távolról is, fizettek mindent, felfogadtak valakit, aki néha ránéz, bevásárol neki, de ennyi. Tudja egyáltalán, hogy kinek a sírját ápolgatta a néni olyan gondosan? - kérdezte, megszakítva a történet folyamát.

- Nem - feleltem - valamilyen asszonynev volt rajta, csak ennyit tudok.

- Hát akkor most leültetném, ha nem ülne már amúgy is, mert ezt nem fogja elhinni! Az a sír a nénié. Ott nyugszik szegény az alatt az asszonynev alatt - mondta nem kevés keserűséggel a hangjában.

- Most csak szórakozik velem, ugye? - kérdeztem elképedve - azt akarja mondani, hogy hónapokig egy kísértettel beszélgettem?

- Nem, nem, dehogy! Kísértetek nincsenek, nekem elhiheti. Legalábbis nem úgy, ahogy gondolja... - itt kicsit elhallgatott, mintha valami eszébe jutott volna, de aztán folytatta - Magdi néni élt, nagyon is élt. De az tényleg az ő sírja. Ajándékba kapta - nézett rám nyomatékosan - a gyerekeitől. A nyolcvanadik születésnapjára. És ez nem vicc! Felajánlották neki, hogy bármilyen síremléket választhat és bárhol a temetőben, kerül, amibe kerül. Születésnap ajándék, érti? Születésnap ajándék - ismételte meg indulatosan, hátha nem hiszem el, aztán halkabban folytatta - Maga szerint mit érezhetett? Végül belement, mert hát ezt is szeretetből tették, ugye?! Nem kellett neki fő hely, puccos síremlék, csak egy egyszerű kő sír, eldugva a temető

egyik zugában. Miután ez meglett, minden nap jött a reggeli busszal, ha esett, ha fújt, akár egy visszajáró kísértet, ha már említette. Késő délutánig rendezgette a sírt, olykor egy-egy másik, elhanyagolt nyughelyet is rendbe rakott. Ha nagyon zord idő volt, akkor behúzódott ide hozzám beszélgetni.

Teljesen megdöbbenem, ilyen történetre nem számítottam. Látva, hogy egyszerűen nem jutok szóhoz, még folytatta.

– A legszebbet még nem is mondtam. A gyerekei még a temetésre sem jöttek haza, valami nagyon fontos elfoglaltságuk volt. Távolról intéztek mindent, hogy majd aztán jönnek leróni a tiszteletüket. Hát nem jöttek. Az a kis koszorú, amit a síron látott, tőlem van. Néha meggyújtok rajta egy gyertyát, és ne nevéssen ki, de beszélgetek vele kicsit. Nem mondom el, hogy én voltam egyedül a temetésén, sem azt, hogy nem igazán értek a virágokhoz, pedig széppé tenném a sírját. Ha akarja, úgymint látja fentről.

Elhallgatott, mintha könnycsepp csillant volna a szemében. Sokáig nem szólaltunk meg. Én a döbbenettől, ő az emlékeitől. De nem is nagyon akarunk már beszélni. Ezek után nehéz lett volna. Rövidesen el is köszöntem, de előtte még kértem tőle egy szál gyertyát meg gyufát. Visszasétáltam a sírhoz, és a lassan sötétedő estében meggyújtottam, majd beleszúrtam a földbe a koszorú mellé. Leültem a padra, onnan néztem a táncoló lángocskát. Míg leégett, végig azon gondolkoztam, mégis létezhetnek kísértetek...

NÉMETH MIKLÓS: A házaló